

Štev. 1.

V ljubljani, 1. prosinca 1900.

Leto I.

Slovenskim staršem, učiteljem in vzgojiteljem.

Slovenske starše, učitelje in vzgojitelje — sploh vse tiste, ki imajo srce za našo ljubo mladino — vabimo s tem na naročbo „Zvončka“, lista za mladino s podobami, ki bo izhajal 1. dne vsakega meseca na 16. straneh, večkrat s prilogo.

Danes jim pošiljamo na ogled del prve številke. „Zvonček“ bo tiskan na takem popirju, s takimi črkami in bo prinašal take in enake podobe — vse, kakor kaže ta-le list . . .

Ne delamo nobenih obljub, nego samo zagotavljamo slovensko občinstvo, da bomo skrbeli za „Zvonček“ z vso ono vestnostjo in ljubeznijo, ki jo gojimo do ljube slovenske mladine. Čim več bo naročnikov, tem lažje bomo uresničevali to, kar mislimo.

Uredništvo in upravništvo.

W. W. W. W.

W. W. W. W.

Samostanski zvonovi.

Spisal *Vuk Slavič*.

Božični večer je priplul, troseč veselje.

Debela megla je padla na trudno, zasneženo zemljo. Goste snežinke so frlele kakor belokrilati metuljčki na temne strehe. V obraz in lase so se usipale hitečim ljudem in se topile ondi kakor sladka nada v grenki resnici. Brleče svetilke so spuščale na pobeljeni tlak blede žarke, da so se bele snežne zvezdice, katere je dosegal mrkli žar luči, blestele kakor rosa ob jutranji zori.

Razsvetljena so bila okna palač, hrupno veselje je donelo izpod bogato okrašenih božičnih drevesc v tiho, sveto noč. Drago vino se je penilo na polnih mizah mogotcev, katerim ni bilo sredi bogastva znano, da žive z njimi bitja, ki nimajo za lačne zobe niti trde skorjice suhega kruha.

In v to veselo drvenje v šumečih, blestečih dvoranah je donelo ubrano brenenje samostanskih zvonov . . .

Tako se je zdelo to zvonjenje, kakor bi hotelo karati vse brezskrbne in brezsrčne mogotce in bogataše. —

Na voglu najlepše, krasno razsvetljene palače, iz katere je veselje najbolj donelo v mrzlo temo, je stal poleg ženice, ki je pekla kostanj, slabo oblečen mož, drhteč in tresoč se mrazu. Bledi obraz mu je razsvetljevala ulična svetilka.

Iz globoko uklesanih gub na njegovem obrazu sta gledala beda in glad. Ves večer je stal siromak na ulici in gledal vesele in zadovoljne obraze mimoidočih ljudi ter upal, da dobi kak milodar — brez prosjačenja . . .

Saj se bere ubožcu potreba v očeh, toda iz gub na čelu tega bledega moža ni znal nihče brati, kaj trpi njegovo srce.

Matere so nosile mimo njega igrače, možje so hiteli s polnimi žepi in izginjali v megli. Prodajalci so nosili vsakovrstne stvari mimo in mu jih ponujali: »Kupite, kupite za otroke!«

Žalosten nasmeh mu je obkrožil vsakokrat od mrazu otrpla ustna, oko se mu je stemnilo, in iz prsi se mu je izvil globok, tožen vzdih. Na dom svoj je mislil, na temno sobico tam v predmestju, daleč od teh blestečih hiš in palač. Na ženo svojo je mislil, ki mu leži bolna doma na trdih deskah, na otroke, ki se stiskajo k svoji mami in si, proseč jo kruha, huhajo v zmrzle prstke. Srce mu je hotelo počiti od žalosti. Kako rad bi se bil zjokal, ali

Vprašanja solnčecu.

*Kje, solnčece moje,
domovje je tvoje,
kam pojdeš o mraku nocoj?*

*»Črez sinje vodice
na zlate stopnice —
tja v grad bom poplavalo svoj.«*

*Pa kje ta tvoj grad je?
Mar tudi ves zlat je,
in posteljca, kakšna je ta?*

*»Moj grad za gorami,
čuj, biseri sami —
in posteljca vsa iz zlata!«*

*Pa kdo te uspava,
kdo se poigrava
s teboj, kadar dolgčas ti je?*

*»Aj, zvezdice takrat
prišetajo vsakrat,
če noč je, če dolgčas mi je!«*

*Pa nimaš je majke...
Kdo pravi ti bajke?
In vence — kdo spleta zaté?*

*»Ves svet mi je majka,
ves svet mi je bajka,
in rože so moje sestré!«*

Vida.

„Zvonček“

naj podpirajo slovenski pisatelji ljubeče in požrtvovalno. Slovenski mladini je treba dobrega beriva — tega ji ni nikdar dovolj!

»Zvonček« bo blažil srca in vedril duha slovenski mladini. To je njegov edini namen!

»Zvonček« stoji vse leto **5 K**, pol leta **2 K 50 h**, četrť leta **1 K 25 h**. Naročnino prejema g. Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7.

Rokopise pa prejema »Zvončkov« urednik, gosp. Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani, Turjaški trg šte. 4.

Lastnica in založnica »Zvončkova« je »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«.

»Zvonček« izhaja 1. dne vsakega meseca, ter stoji vse leto **5 K**, pol leta **2 K 50 h**, četrť leta **1 K 25 h**. Naročnino prejema gosp. **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7. — Izdajatelj in odgovorni urednik je **Engelbert Gangl**, učitelj v Ljubljani, Turjaški trg št. 4.

Last in založba »Zaveze slovenskih učiteljskih društev«. Tiska »Narodna tiskarna« v Ljubljani.

△ ZVONČEK △

LIST S PODOBAMI △ △ △ △
ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO I.

UREDIL:

ENGELBERT GANGL

1900

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „ZAVEZE AVSTR. JUGOSLOVANSKIH
UČITELJSKIH DRUŠTEV“

NATISNILA „NARODNA TISKARNA“

Vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“, se pridržujejo.

TII B 35 986 f

D. (St. Podkrajčič)

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Pozdrav. <i>E. Gangl</i>	1
Vprašanja solnčecu. <i>Vida</i>	2
Da mi biti je drevo . . . <i>O. Zupančič</i>	2
Molitev. <i>Kristina</i>	2
V sanjah. <i>Modest</i>	5
Božične sanje. <i>L. Poljak</i>	7
Pozimi. <i>Ź. Leban</i>	10
Deček in sinica. <i>A. Medved</i>	21
Zimska slika. <i>C. Golar</i>	28
Snegulčica. <i>O. Zupančič</i>	32
Mudi se, mudi! <i>Modest</i>	37
Pravljica o dečku in angelčku. <i>L. Poljak</i>	41
Sirotina pesem. <i>Vida</i>	42
Uspavanka. <i>F. Źgur</i>	42
Pesem o domovini. <i>V. Slavii</i>	42
Sami. <i>L. Černej</i>	47
Naš dedek. <i>S. Palček</i>	48
Oblačku. <i>Kristina</i>	54
Zvezdi dve. <i>F. Źgur</i>	54
Zlata ptička. <i>O. Zupančič</i>	57
Neposlušni Cvetko. <i>Ź. Leban</i>	58
Ločitev. <i>O. Zupančič</i>	58
Domov, domov . . . <i>F. Źgur</i>	58
Cigani. <i>O. Zupančič</i>	62
Zvezdica. <i>Kristina</i>	62
Kam jezdi naš Slavko v petek, kam v svetek? <i>Vida</i>	64
V aprilu. <i>Modest</i>	65
Padla je žgoča slanica . . . <i>F. Źgur</i>	77
Ziblje se zelena trava . . . <i>O. Zupančič</i>	84
Pastirček. <i>A. Rapè</i>	85
Marijine solzice. <i>O. Zupančič</i>	85
Pouk. <i>Modest</i>	85
Materina molitev. <i>S. Palček</i>	86
Molčeča Anka. <i>L. Poljak</i>	93
Moj dom. <i>Modest</i>	97

	Stran
Da sem slikar . . . <i>F. Žgur</i>	98
Breza in hrast. <i>O Zupančič</i>	98
Pesem o dešku. <i>B. Baebler</i>	98
Za god. <i>Zmagoslav</i>	104
Ej! <i>Vida</i>	106
Jutro. <i>F. Žgur</i>	113
»Ena, dve in tri!« <i>Vida</i>	114
Zjutraj. <i>A. Rapè</i>	114
Luca. <i>B. Baebler</i>	114
Pred nevihto. <i>O. Zupančič</i>	119
Nosek. <i>Zmagoslav</i>	120
Želja. <i>Modest</i>	126
Tam, tam . . . <i>F. Žgur</i>	129
Cesarju ob sedemdesetletnici. <i>S. Palček</i>	133
Ob cesarjevi sedemdesetletnici. <i>Zmagoslav</i>	134
V šolo. <i>Kristina</i>	146
Na vse zgodaj . . . <i>Vida</i>	149
Dečkova želja. <i>F. Žgur</i>	150
Slovo. <i>F. Žgur</i>	150
Siroti. <i>Bogomila</i>	156
Plavaj, oblaček! <i>Bogomila</i>	160
Jaz bom mož! <i>A. Rapè</i>	162
Kralj Matjaž. <i>O. Zupančič</i>	169
Deteljica. <i>Vida</i>	170
Jeseni. <i>Bogomila</i>	170
Deček in zvezdica. <i>B. Baebler</i>	170
Naročilo. <i>Modest</i>	189
Zadnji cvet. <i>Bogomila</i>	190
Moje misli. <i>F. Žgur</i>	199
Pokopano. <i>Bogomila</i>	190
Tam med brezami. <i>Vida</i>	194
Prešernu. <i>S. Palček</i>	209
Zimska pesem. <i>Vida</i>	210
Sam . . . <i>Bogomila</i>	210
Ah, ti sveti Nikolaj! <i>F. Žgur</i>	210
Želja rožice. <i>Igor</i>	224
Stric kovač. <i>Igor</i>	225

Pripovedni spisi.

Samostanski zvonovi. <i>V. Slavič</i>	3
Bolček — prijatelj ptičič. <i>F. Črnogoj</i>	5
V poslednjih trenutkih. <i>R. Vrabl</i>	7
Slovanske pravljice. <i>Nik. Vrhov:</i>	
1. Dva berača	11
2. Krojaček — kralj	33
3. Ladja na kopnem	49
4. Rudarjeva hčerka	90
5. Kako je črevljar preslepil hudobca	174
6. Trije kraljeviči	200
7. Žabica	217
V božični noči. <i>A. Rapè</i>	15
Kaj je prinesel Božidarčku Miklavž?? <i>Ž. Kostanjevec</i>	22

	Stran
Stričeva Danica. <i>L. Poljak</i>	29
Hvaležna kozica. <i>Trnovski</i>	38
Premagana izkušnjava. <i>Ź. Leban</i>	43
Iz devete dežele. <i>Pavliha</i>	45
Ludoviček in škatlja. <i>L. Černej</i>	47
O kozi, zelju in volku. <i>Ź. Podgornik</i>	48
Ciganka. <i>A. Rapè</i>	59
Tonček — zaspane. <i>Ź. Leban</i>	63
Večerja. <i>I. Podgornik</i>	65
Človek — vran. <i>Vakaj</i>	68
Kaj so govorile rože? <i>Vida</i>	69
Moj srček. <i>Fr. Govèkar</i>	70
Lakomnik in siromak. <i>Solovej</i>	72
Jerebovi. <i>Ź. Kostanjevec</i>	78
Moji prvi prijatelji. <i>Vera</i>	88
Deček in slepec. <i>Ź. Leban</i>	99
Ko je večer . . . <i>S. Palček</i>	100
Odpuščajmo! <i>L. Černej</i>	105
Kaj je pozabil Tinček? <i>I. Trošt</i>	107
Skriti Jurče. <i>F. Črnagoj</i>	109
Tri orjaške hruške. <i>I. Stukelj</i>	115
O modrem mandarinu. <i>I. Podgornik</i>	120
Stojan in Anka. <i>L. Poljak</i>	121
Iz zlatih skledic. <i>I. Trošt</i>	124
Kadar se prepirata dva, je vselej tretji na dobičku. <i>I. Podgornik</i>	126
Sosedov Pavelček. <i>S. Palček</i>	127
Zaostala čestitka. <i>I. Trošt</i>	144
Breznikov Tone. <i>L. Černej</i>	151
Volk in lisica. <i>Trnovski</i>	155
Stric Blaž. <i>L. Rastič</i>	158
Materina ljubezen. <i>C. Logar</i>	161
Vehatova Ivanka. <i>Modest</i>	163
Bodi usmiljen! <i>Solovej</i>	165
Vrni, kar ni tvojega! <i>Solovej</i>	165
Ata, ata! . . . <i>I. Trošt</i>	171
Mamin god. <i>C. Logar</i>	180
Zakaj imamo v državnem grbu dvoglavega orla? <i>Dominicus</i>	185
O ptički in žitnem klasu. <i>I. Podgornik</i>	186
Na stara leta. <i>L. Poljak</i>	191
»Vahčarjji«. <i>I. Trošt</i>	195
Nagrada sebičnosti. <i>P. Petrovič</i>	196
Kako so bile lepe sanje, lepi spomini . . . <i>A. Rapè</i>	215

Poučni spisi.

Francek in Tonček. <i>A. S.</i>	9
Na Triglav! <i>L. Stiasny</i>	101
Palček ali stržek. <i>L. Ogorek</i>	125
Cesarjeva sedemdesetletnica. <i>Ź. Dimnik</i>	136
Poroka nadvojvode Franca Ferdinanda. <i>Ź. D.</i>	146
† Ivan Bartl. <i>Ź. Kostanjevec</i>	153
Prirodni pojav. <i>A. S.</i>	157
50 letnica Strossmayerjevega škofovanja. <i>Doksov</i>	177

	Stran
Svetovna razstava v Parizu. <i>Ź. Dimnik</i>	182
Anton Martin Slomšek. <i>L. Ogorek</i>	197
Doktor Françe Prešeren. <i>L. Ogorek</i>	211
Pravljicar v šoli. <i>Nik. Vrhov</i>	222

Pouk in zabava.

Rebus	19, 55, 94, 130, 187, 226
Demant	19, 112, 130
Naloga	19
Naročnikom in bralcem	20
Mladi risar. <i>V. Sitsch</i>	39, 75, 111, 166
Obelisk	39
Rešitve	39, 56, 76, 96, 112, 132, 148, 168, 188, 208, 227
Listnica	40, 56, 76, 112, 188, 208
Za kratek čas	55, 73, 94, 111, 206
Kako dolgo žive živali?	55
Katere živali nikdar ne pijo?	55
Sveti oče Leon XIII.	73
Resnice. <i>A. K. Sežun</i>	74
Buri	74
Največji sod	44
Zrak	74
»Vstajenje«	74
Besedna naloga	75, 148, 208
»Uvod v narodno gospodarstvo«	75
Mati	76
Uganka. <i>A. Medved</i>	94, 130
Deška igra. <i>L. Stiasny</i>	95
Izza Napoleonovih dni	95
»Pisanice«	96
»Pomladni glasi«	96
Velikani in pritlikavci	111
Mladi španski kralj Alfonz XIII.	111
Papirnate užigalice	130
Utrinki. <i>E. L. G.</i>	131
Cekin — žabam v zahvalo. <i>I. Podgornik</i>	131
Ptice	131
Šolski počitki	132
Popravki	132
Avstrijska zgodovina	147, 207
Zemljepis Hrvatske	147
Zemljepisna uganka. <i>A. Ž.</i>	166
† Rok Merčun	167
Svetovna razstava v Parizu	167
Vojna na Kitajskem	168
Smrt zaradi pajčevine	187
Zlodejstvo in omika	187
Otroci kot zbiralci	187
Kateri predmeti so šolarjem najljubši?	187
Junaški Buri premagani	188
† Dr. Fran Lampe	188
Razpis nagrad	206, 227

	Stran
Lepa žvižga. <i>Ivo</i>	206
Zid, ki je star 2000 let	206
Spoštovanje mater med Turki	206
Zabavna knjižnica za slovensko mladino	207
Janez Guttenberg	207
Nekaj turških pregovorov	207
Prešernova podoba	226
Nove knjige s podobami za mladino	227
Veseli Božič!	228
Ob koncu leta	228

Glasba.

Vijolica. <i>I. Bartl</i>	74
Golobčku. <i>F. Žvódnec</i>	95
Cvetice. <i>I. Bartl</i>	131
Mirno, tiho! <i>I. Bartl</i>	167
Zvonček. <i>F. Žvódnec</i>	207

Podobe.

Božične sanje	6
Dva berača	11, 13
Stričeva Danica	30
Krojaček — kralj	35
Mudi se, mudi!	37
Iz devete dežele	46
Naš dedek	48
Ladja na kopnem	51
Kam jezdi naš Slavko v petek, kam v svetek?	64
Jezus Kristus na Oljski gori	66
Moj srček	70, 71
Sveti oče Leon XIII.	73
Jerebovi	83
Materina molitev	86
Rudar	90
Aljažev stolp	103
Za god	104
Odpuščajmo!	106
Skriti Jurče	110
Nosek	120
Stojan in Anka	123
Palček ali stržek	125
Sosedov Pavelček	128
Cesar Franc Jožef I.	138, 139
Grad Habsburg	141
Zofija kneginja Hohenberška	147
Nadvojvoda Franc Ferdinand	147
Ivan Bartl	153
Prirodni pojav	157
Stric Blaž	160
Vehatova Ivanka	164
Dr. Josip Juraj Strossmayer	178

	Stran
Glavni vhod v svetovno razstavo v Parizu	182
Cesta narodov	183
Eiffelov stolp	184
Na stara leta	194
Anton Martin Slomšek	198
Trije kraljeviči	201
Doktor France Prešeren	213
Žabica	217
Božič	219
Večeslav Beneš	223
Stric kovač	225

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO MLADINO

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. prosinca 1900.

Leto I.

Pozdrav.

„Ah, zdaj si zapel!

Mi se zbiramo
in se veselo nate in
vate oziramo . . .“

In sama mlada lica,
ah, mlada in cvetoča,
in kot roža na vrtu
kri na njih žari se vroča . . .
Sami ljubki obrazki,
ki zavzeto gledajo,
in z „Zvončkom“ otroci
za gorke pečice sedajo.

„ . . . To meni prija,
a meni to!
Ah, kaj veš ti? — To-le
tako je prijetno, lepó! . . .“

No, pa prav!
Jaz sem vesel,

da vsakemu svojo
dejal sem, zapel.
Vsakemu svojo —
da čujete!

Ej, že v glavicah
misli snujete:
„Bog ve, kaj nam pove
v prihodnjih dneh? . . .“

Zdaj bom učen, zdaj moder,
zdaj za šalo in smeh.

In stari ljudje
tudi me slušajo,
tiho, neopisno srečo
spet okušajo.
Tam iz dalje, iz dalje
časi mladi prihajajo
in jim srca s cvetjem
in solncem obdajajo . . .

E. Gangl.

Vprašanja solnčecu.

*Kje, solnčece moje,
domovje je tvoje,
kam pojdeš o mraku nočoj?*

*»Črez sinje vodice
na zlate stopnice —
tja v grad bom poplavalo svoj.«*

*Pa kje ta tvoj grad je?
Mar tudi ves zlat je,
in posteljca, kakšna je ta?*

*»Moj grad za gorami,
čuj, biseri sami —
in posteljca vsa iz zlata!«*

*Pa kdo te uspava,
kdo se poigrava
s teboj, kadar dolgčas ti je?*

*»Aj, zvezdice takrat
prišetajo vsakrat,
če noč je, če dolgčas mi je!«*

*Pa nimaš je majke . . .
Kdo pravi ti bajke?
In vence — kdo spleta zaté?*

*»Ves svet mi je majka,
ves svet mi je bajka,
in rože so moje sestré!«*

Vida.

Da mi biti je drevo . . .

*Da mi biti je drevo,
bil spomladi rad bi breza —
drugo dreveje še goló,
nanjo sveti Jurij pleza.*

*Da mi biti je drevo,
bil poleti rad bi lipa —
v njeni genci je hladnó,
cvet na potnika se vsipa.*

*Da mi biti je drevo,
bil pozimi rad bi smreka —
drugo dreveje je goló,
topla greje njo obleka.*

Oton Zupančič.

Molitev.

*Sklepaj, dete preljubo,
sklepaj k molitvi roké,
doli iz neba prikliči
blagoslov božji nasé!*

*Angelu se izroči,
da te spremlja povsod,
da te vedno varuje
zla in življenja zmot.*

*Sklepaj, dete premilo,
sklepaj k molitvi roké,
Bogu daj dušo svojo,
Njemu daj svoje srce!*

Kristina.

Samostanski zvonovi.

Spisal *Vuk Slavič*.

Božični večer je priplul, troseč veselje.

Debela megla je padla na trudno, zasneženo zemljo. Goste snežinke so frlele kakor belokrilati metuljčki na temne strehe. V obraz in lase so se usipale hitečim ljudem in se topile ondi kakor sladka nada v grenki resnici. Brleče svetilke so spuščale na pobeljeni tlak blede žarke, da so se bele snežne zvezdice, katere je dosegal mrkli žar luči, blestele kakor rosa ob jutranji zori.

Razsvetljena so bila okna palač, hrupno veselje je donelo izpod bogato okrašenih božičnih drevesc v tiho, sveto noč. Drago vino se je penilo na polnih mizah mogotcev, katerim ni bilo sredi bogastva znano, da žive z njimi bitja, ki nimajo za lačne zobe niti trde skorjice suhega kruha.

In v to veselo drvenje v šumečih, blestečih dvoranh je donelo ubrano brnenje samostanskih zvonov . . .

Tako se je zdelo to zvonjenje, kakor bi hotelo karati vse brezskrbne in brezsrčne mogotce in bogataše. —

Na voglu najlepše, krasno razsvetljene palače, iz katere je veselje najbolj donelo v mrzlo temo, je stal poleg ženice, ki je pekla kostanj, slabo oblečen mož, drhteč in tresoč se mrazu. Bledi obraz mu je razsvetljevala ulična svetilka.

Iz globoko uklesanih gub na njegovem obrazu sta gledala beda in glad.

Ves večer je stal siromak na ulici in gledal vesele in zadovoljne obraze mimoidočih ljudi ter upal, da dobi kak milodar — brez prosjačenja . . .

Saj se bere ubožcu potreba v očeh, toda iz gub na čelu tega bledega moža ni znal nihče brati, kaj trpi njegovo srce.

Matere so nosile mimo njega igrače, možje so hiteli s polnimi žepi in izginjali v megli. Prodajalci so nosili vsakovrstne stvari mimo in mu jih ponujali: »Kupite, kupite za otroke!«

Žalosten nasmeh mu je obkrožil vsakikrat od mrazu otrpla ustna, oko se mu je stemnilo, in iz prsi se mu je izvil globok, tožen vzdih. Na dom svoj je mislil, na temno sobico tam v predmestju, daleč od teh blestečih hiš in palač. Na ženo svojo je mislil, ki mu leži bolna doma na trdih deskah, na otroke, ki se stiskajo k svoji mami in si, proseč jo kruha, huhajo v zmrzle

prstke. Srce mu je hotelo počiti od žalosti. Kako rad bi se bil zjokal, ali solze so mu pošle, saj jih je prelil v življenju že mnogo, mnogo . . .

In nihče mimooidočih ljudi ni opazil te srčne bede v obrazu bledega moža. Kako tudi, ko je vsakemu srce kipelo od veselja?

Osmo uro so oznanjali udarci iz line samostanskega stolpa. Zdramil se je bleđi mož iz motnih sanj in zopet se spomnil gladnih svojcev.

Tedaj pa se ni več sramoval. Prvega, ki je prišel mimo, je poprosil s tresočim, tihim glasom milodara. In potem vsakega, kogar je zagledal. Vsi so ga začudeno motrili, nekateri ga celo karali, zakaj prosjači — a nihče mu ni dal ničesar.

Mraz je prihajal, ljudi je bilo vedno manj na ulici. Nad bledim možem v razkošno opravljeni dvorani pa je vladalo veselje — nič skrbi, nič bede ni bilo v svetlih prostorih.

Ha, zadovoljni ljudje morajo pač imeti dobro srce!

Tja se napoti torej bleđi siromak, kjer sta sredi hrupnega veselja tekmovala zlato in srebro z baržunom in svilo.

A zapodili so ga, ga zvali berača in se mu smejali z grohotom — vmes pa so samostanski zvonovi peli tožno, tožno v božično noč . . .

Bleđi mož je obupno taval domov, po tihih ulicah je stopal počasi, saj so ga zapuščale moči — telesne in duševne . . .

Doma ga je sprejel jok in stok. Žena je ležala na mrzlih deskah mrtva, otroci so ji klicali v bleđo, trdo lice: »Mamica, mamica!« — Toda mrtvo je bilo materino srce — morda je počilo od žalosti . . .

Nem je gledal mož drago lice svoje žene. Potem pa je vzel svoje otročiče in šel z njimi v samostan naznanit smrt svoje družice, da bi ji dušo spremili v višavo samostanski zvonovi.

Usmiljeni bratje so dali možu jedil in drv. In zakuril je siromak, da ne bi zeblo speče mamice, kakor so rekli otroci.

* * *

Drugi dan so peli tožni samostanski zvonovi zopet mrtvaško pesem. Peli so jo bledemu siromaku in njegovim otrokom.

Dnevniko so pisali, da se je v predmestju črez noč zadušila ubožna družina, ker je iz zakurjene, polrazpadle peči uhajal plin v sobo.

Ker ljudje niso hoteli pomoči bledemu možu in njegovi deci — jim je pomogla mrzla smrt.

Nihče razen starega patra in samostanskih zvonov ni spremil mrtvih siromakov k večnemu pokoju.

Bolček — prijatelj ptičic.

Spisal Fran Črnagoj.

inčarara, to se je pa prileglo našim praznim želodčkom! Sedaj se pa le stisnite vsaka v varno zavetje pod smrekovo vejico ali kamor si bodi, da vam bo topleje! — Tako je govorila stara sinica svojim mladičem, ki so skakljali okrog deščice, na kateri je bilo natreseno razno semenje.

»Čakaj, mamica, da še to-le peško izluščim pa pozobljem. — Zdi se mi, da je še dovolj prostora zanjo v mojem želodčku!« se oglasi mlada Siničela.

»No, le privošči si jo, saj sama veš, koliko ti je treba, da ne boš več lačna«, pravi starka.

»Mamica, mamica, jaz sem pa že tako sita, da me kar trebušček boli. Pa počila menda ne bom, kaj praviš mamica?« zakliče Siničelka.

»Ne bo menda tako hudo; kmalu ti odleže«, jo potolaži starka.

»Cicifuj — cicifuj, jaz bi pa tudi rad imel kaj pečenke«, se oglasi prešerni Siničelček. »Veste kaj, sestrice, tja-le v sadovnjak poletimo, tamkaj gotovo dobimo kakega mrčesa za posladek!«

»Saj res, saj res — činčarara, cicifuj, cicifuj«, zakličejo vesele, in ne mene se za burjo in sneg, je odletelo živahno krdelce na bližnje hruške in jabljane, črešnje in češplje, kjer so preiskale sinice slednji list in listič, prebrskale s kljunčki vsako skorjico lubadi — pa vlačile na dan premrle gosnice in drugi mrčes. Kar je bilo le živega, vse je moralo v želodčke...

Tako življenje je na Bolčkovem vrtu vsak dan. Zjutraj natresa Bolček pred hišo na deščice bučnih pešak, zrnja od solnčnic in drugega semenja, katerega siničice rade luščijo, zato pa so dan na dan v bližnjem sadnem vrtu, kjer trebijo drevje raznih škodljivcev.

Ko pa se bo v topli pomladi drevje prebudilo, in ga bo posul Stvarnik s svežnobelim cvetjem, ne bo gosnic, ki bi ga uničevale. Drevje pa bo rodilo obilo okusnega sadja, ki ga Bolček je tako jako rad!

Otroci, ali bi vi ravnali drugače? Ravno tako, kaj ne? Natresajte pridno koristnim pticam, saj vam poplačajo ta trud obilo!

V sanjah.

Leži na postelji in spi,
na smeh se Milica drži
in sanja, sanja, sanja...

Po njo je angelček dospel,
med zvezdice jo s sabo vzal,
in luna se ji klanja...

Modest.

W. W. W. W.

W. W. W. W.

Božične sanje.

Na zemljo pada noč,
prihaja sen cvetoč
in Milanu in Slavici
objema trudni glavici.

Dva angela prišla
v oblakih k njima sta,
in pesem zadonela je,
in zvezda zagorela je.

Nje jasni, zlati svit
po sobi je razlit,
in svečica pri svečici
užiga se na smrečici.

Izpòd zelenih vej —
tu čudo božje glej! —
igračice prihajajo,
ob smrečici postajajo . . .

Ko sta zbudila se,
to sta čudila se:
Vse te reči imela sta,
za Božič jih prejela sta!

Leon Poljak.

V poslednjih trenutkih.

Spisal Rudolf Vrabl.

avno je zatonilo solnce, ko sta prileteli sinici — vsi zmrzli in od
gladu že skoraj onemogli — na lipo pred hišo.

Čivkali in skakali sta, da ju je bilo žalostno poslušati in
gledati.

Ves dan sta letali okrog ter si iskali hrane in gorkega zavetja.

A bilo je zaman. Sreča jima je bila nemila.

Ko izgubita skoraj že vse upe, skleneta, da se vrmeta na svoj stari dom
— na lipo, kjer sta bili rojeni.

Tu hočeta prebiti poslednje trenutke. —

Tako sedita na šibki vejici in tožita druga drugi svojo bedo . . . V tem
se docela zmrači.

V hiši, poleg katere je stala lipo, so prižgali luč.

Sinici dobro vidita skozi okno na mizo, kjer stoji božično drevesce že
na pol okrašeno.

Krog drevesca stojè srečni otroci ter gledajo mater, ki privezujejo na
vejice še to, kar so prinesli oče ravnokar iz prodajalnice.

Po tem opravitlu prižgo oče sveče, mati pa razdele božična darila.

Kdo popiši to otroško radost, ki seva s cvetočih obrazov? Kdo more
čutiti tako veselje, kakor ga čuti oni, ki stoji brez skrbi in mladolet pod bo-
žičnim drevescem?

Še govoriti ne morejo srečni otročiči; ustnice jim trepečejo od samega
veselja, in besede jim zastajajo na jeziku.

Ta hiti k materi in jeclja: »Ma-ma-mama, Bog Vam plačaj!«

Oni objema očeta in jim poljublja roko v zahvalo. Najmlajši pa, ki je dobil konjiča, kliče: »Hi, konjiček, hi!« Ves razvnet napenja voje kakor pravcati kočijaž.

Oče in mati pa opazujeta z ginjenim srcem zadovoljno mladino in si zbujata spomine na prešla otroška leta . . .

In naši sinici? —

Tesno se stiskata druga ob drugo, da bi se vsaj malo ogreli, in lačni pošiljata bolestne pozdrave z bednega doma skozi okno presrečni družini.

»O, ko bi ne bili ljudje tako trdosrčni«, vzdihne ena, »ne bi nas ptiček tako zapuščali in nam tako plačevali koristi, ki jim jo delamo.

Vse leto smo jim pobirale gosonice in črve, da smo jim ohranile sad, jim pele pesemce in poleg tega smo bile vedno v nevarnosti, da nam ne bi pobila zlobna roka v gnezdu čivkajočih mladičev.

In vse to smo žrtvovale ljudem v blagor. O, nehvaležni svet!

Ali nam ne bi lahko natresli ljudje semintja kaj živeža, da nas ne bi toliko pomrlo od gladu?

Saj bi nas potem tudi tako ne zeblo, če bi si potolažile lakoto.

Pa ljudje so dandanes že taki. Imeti hočejo le koristi, a odkod ta, zato se malo zmenijo. Zato nas tudi zapuščajo v najhujši sili.

Kaj, ko bi vsaj eno zimo bili ljudje ptičice, me pa ljudje? . . .

Potem bi čutili, kako bridko je naše življenje osobito ob tem času, ko poka drevje od prehude zime, me bi pa izkusile, kako dobro se godi ljudem. —

Gotovo bi ne ravnale me tako, kakor ravnajo ljudje z nami. —

Le poglejva nocoj te ljudi! Vsega imajo v obilici.

Ko bi medve imeli le toliko, da bi se vsaj malo nasitili, kako bi nama bilo prijetno! Zdi se mi, da bi mi bilo precej bolje, ko bi použila samo eno zrnce. A tudi tega ni! . . .

Nič naju več ne reši, tudi medve bova morali umreti . . . In to še nocoj . . . Kmalu, prekmalu nama odbije poslednja ura. —

»Nič, sestra moja«, pravi druga sinica, »nikar še ne obupajva! Poskusiva še eno pomoč.

Poglej, ti ljudje, ki so tako dobre volje ob božičnem drevescu, imajo mogoče vendar kaj sočutja z ubogimi ptičicami.

Zletela bom na okno in potrkala nanj. Če me slišijo in tudi uslišijo, priletiš še ti, in rešeni bova. Zavrnilo naju ne bodo. Morda vendar vedo, kaj je trpljenje, tako hudo trpljenje . . . Kako prijetno bo med njimi v topli sobi! Ko zopet zasije pomlad, bodo naju izpustili, in medve jim poplačava vse s svojim delom. Vedno jim bova hvaležni!«

Ubožica ne čaka sestričnega odgovora in zleti proti oknu. V tem pa zadene z glavo ob žleb in pade mrtva ravno pod okno.

Ko zapazi njena sestra nesrečo, prileti k nji in ko ugleda, da leži njena nekdanj tako vesela in danes še v poslednjih trenutkih toliko upa polna sestra mrtva, začivka prav mlo kakor bi ji hotela zapeti mrtvaško pesem, potem se nasloni ob njo in umre . . .

PRILOGA „ZVONČKU“

Francek in Tonček.

Spisal A. S.

Francek in Tonček sta bila soseda in prav dobra prijatelja. Ni bilo dneva, da bi se ne sešla. Mati mu ni tega nikdar branila, saj je vedela, da je Toček dober deček. Nekega dne ga je pa vendarle vprašala: »Kaj pa ti tako ugaja pri Tončku, da si vedno želiš k njemu?« — »O, mama, Vi ne veste, kako prijetno je pri njem. Vsak dan mi pove kaj novega, kar je bral v knjigi, ki mu jo je prinesel letos sv. Miklavž«, odgovori Francek.

»No, če je pa tako, potem pa le pojdi tudi danes k njemu. Ko prideš domov, mi boš pa povedal, kar boš slišal pri Tončku«, je rekla mati. — Hitro je stekel Tonček v sosednjo hišo. Ko stopi v sobo, lepo pozdravi vse navzoče, potem pa stopi veselo k Tončku, ki ga je že težko pričakoval.

»Danes boš videl, kaj bom naredil«, reče Tonček Francku. »Ravno sedaj sem bral nekaj posebnega v tej lepi knjigi. Oče in mati, tudi vidva morata gledati«, ju povabi Tonček.

»No, saj bova. Le hitro pokaži, kar znaš«, odgovori oče in sede za mizo. Tonček pa stopi k omari in vzame iz nje kozarec, košček papirja, svinčnik, šivanke, zamašek in škarje.

»No, radoveden sem, kaj boš napravil z vso to ropotijo«, poreče oče ter gleda radovedno Tončka.

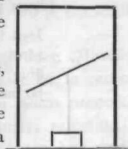
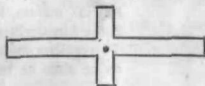
Ta pa je bil tih in zamišljen v svoje delo. Vzel je namreč papir in si nanj narisal tak-le križec ter ga s škarjami izrezal.

V sredi pa je s tanko obrezanim svinčnikom vtisnil luknjico, a papirja ni predrl. Potem pa je vtaknil šivanke v zamašek, tako da je stala lepo pokonci.

Na konec šivanke pa je obesil izrezani križec, da je vodoravno plaval na nji. Nato pa je poveznil črez vse to kozarec, ki ga je prej dobro obrisal s suho cunjo. Sedaj pa pogleda Tonček veselo radovedne gledalce in reče: »Ta križec lahko obrnem, kamor hočem, ne da bi dvignil kozarec ali se križca količkaj dotaknil«.

Vsi so odkimavali ter dejali, da je to nemogoče. A glejte, kaj je sedaj storil Tonček! Vzel je iz žepa robec in pričel je drgniti ob eni strani kozarca. Kakor hitro je to storil, se je obrnil križec proti obdrgnjenemu mestu. Drgnil je potem na drugih mestih, in proti vsakemu takemu mestu se je križec obrnil. In ko je prav močno drgnil, se je pa začel križec kar sukati na igli.

To je bilo veselje! Niso se mogli dosti nagledati te čudne prikazni.

Oče, ki je pa bral vse to že prej in se le nalašč naredil nevednega, je sedaj vprašal: »No, Tonček, kaj misliš, zakaj pa se je ta križec ravnal po tvojem povelju in se obračal, kamor si hotel?«

»Ne vem. Tega ne pove knjižica. Rečeno je le, kako in kaj naj se stori in kakšen bo učinek, drugega nič«, odgovori Tonček.

»No, povedal vam bom pa jaz«, reče oče in nadaljuje: »Ako drgnemo steklo, postane električno, in sicer stekleno (pozitivno) električno. Kot tako pa privlači papirnati križec. Ker pa je steklo slab prevodnik elektrike, ostane kozarec električen le na onem mestu, na katerem ga drgnemo. Radi tega pa tudi privlači križec vselej le na ono mesto, kjer si drgnil kozarec.

Poleg pozitivne elektrike imamo pa tudi smolno (negativno) elektriko, katera so je bila zbudila v križcu na onem koncu, kateri se je približal obdrgnjenemu mestu kozarca. Na nasprotnem koncu križca pa je bila naseljena elektrika istega imena, t. j. pozitivna. Torej obenem tudi vidimo, da električno telo (tu kozarec) privlači raznoimensko elektriko, istoimensko pa odbija.

Veselega srca je prišel Tonček domov k svoji mami in ji vse to natančno opisal, kar je videl pri Tončku. Mati je bila pa zadovoljna, da ima Francek tako pridnega in dobrega prijatelja.

Dragi čitateljčki, sedaj pa hitro škarje v roke ter napravite ravno tako, kakor je napravil naš Tonček! Prav gotovo se vam vse dobro posreči. — Tonček vam obljublja, da vam bo še večkrat kaj pokazal.

Pozimi.

Kaj jaz maram, ko pri peči
gorki z materjo sedim!

To resnično moram reči,
da se zime ne bojim!

Ko odhajam v cerkev, v šolo,
v plašč zagrinjam se gorak;
kje li daleč na okolo
koga plašč še krije tak?

Jestí imam vedno dosti,
zdrav sem in vesel ko ptič;
drug, če hoče, naj se posti,
jaz ne vem o gladu — nič!

Naj besni le zunaj zima,
naj zmrzuje, pada sneg,
zame le veselje ima
belo polje, beli breg . . .

Ne! — To trda je beseda!
Bog daj skoro gorkih dni:
Mnog živi otrok, ki beda
mlada leta mu greni.

Nima, nima kosca kruha . . .
Zunaj zima, v srcu mrak . . .
Često so ušesa gluha,
kadar prosi siromak.

Teh otrok se Ti usmili,
vsemogočni, dobri Bog!
Na pomoč jim pridi v sili,
reši stisk jih in nadlog! . . .

Janko Leban.

Slovanske pravljice.

Priobčuje *Nik. Vrhov.*

1. Dva berača.

(Češka.)

V neko vas sta dospela nekdanj dva berača in sta prosjačila po nji. Eden je bil slep, eden pa je videl. Temu so rekali Tirolček — čudno ime! Zakaj so mu tako dejali, pa ne vem.

Pretkan je bil Tirolček. Ko sta prosila od hiše do hiše, si je pridržaval večje kose kruha, manjše pa je metal ubogemu slepcu v malho. Hudo je bilo siromaku; stradati je moral. »Pojdite v imenu

božjem! Toliko vas je danes, da si kar vrata podajate; cel hlebec smo že razkosali«, so govorili ljudje. Ponekod pa so se vendar usmilili siromaka slepca. Ali niti tega mu ni privoščil Tirolček. Rad bi se ga bil iznebil. Za vasjo ga počaka. Ko pritapa slepec za vas, se mu ponudi za spremljevalca. Starček mu je bil hvaležen zato, zdaj vsaj nikamor ne zajde ter v jarek ne pade. Na kaj hudega niti mislil ni. Prideta do gozda. Ne daleč od ceste je stal visok, votel hrast. — »Tukaj-le me počakaj, prijatelj! Jaz skočim ta čas v bližnjo vas, da bova imela opoldne kaj jesti. Precej se vrnem!« pravi Tirolček.

Slepec se zlekne pod hrastom. Tovariš mu da kosce kruha iz koška. Slepca mu ni povedal, da je koš poln prav do vrha; dejal je, da je to poslednji grizljaj. Starček mu ponudi svojo malho, da naj pogleda, če je še kaj v nji. Tirolčka ni bilo treba še posebe opominjati; malone vso je izpraznil, potem pa izginil.

Minila je ura, druga, tretja — ali tovariša ni bilo od nikoder. Mračilo se je že, toda niti duha, niti sluha ni bilo o njem. Bilo je na jesen, in zvečer je bilo že mrzlo. Starček otipa hrast; v duplini njegovi bi lahko prenočil, ondi ga zver ne bo mogla napasti. Pa zleze vanjo ter zamaši odprtino z mahovjem in s praprotjo. Potem opravi večerno molitev, en očenašek zmoli celo za tistega hudobneža, ki ga je zvodil v les in se zdaj neče vrniti. Dober starček je bil, iz srca je odpustil nevoščljivcu. Ali v hrastu ni mogel zaspati.

Polnoči je že utegnilo biti, kar se razlegne krog hrasta čuden šum. — Zveri so se shajale. Vsako leto so se zbirale o tem času pri starem, votlem hrastu. Zdajci utihne vse. Nek momljav glas zagode prav tik dupline: »Ko bi ti, ki jim ne služijo oči, vedeli ter si jih danes zjutraj umili z roso, bi takoj izpregledali; toda kdo jim to povej?« Bil je to star medved, najstarejši izmed vseh, kar jih je bilo v gozdu.

»Nekje je na kraljevem vrtu drevo, ki rodi zlato sadje. Letos pa usiha, gine. Kralj obeta veliko plačilo tistemu, ki mu ozdravi dragoceno drevo. Ko bi pač vedel kdo in kopal tja do korenin, pa bi izkopal velikega črva, ki izpodjeda drevesu življenje; ko bi črva pokončal, bi gotovo pomogel drevesu«, pripoveduje volk, očak volčjega zaroda.

»Nekje je na kraljevem vrtu vodnjak. V njem izvira voda, ki ji na vsi zemlji ni enake. Letos je neki usahnil tisti studenec, in nikogar ni, ki bi mogel narediti, da bi voda zopet privrela iz tal. Ko bi pač kdo vedel in bi kopal globoko pod kamenje, odkoder prihaja virček iz zemlje, pa bi prikopal do velikanske žabe, ki požira vso vodo; tako bi oživel kraljevi studenec. Tistemu, kdor to dožene, obeta kralj ne le veliko plačila, ampak tudi edino hčer, po smrti pa še krono«, pravi jelen, najstarejši v vsem gozdu; iznad glave sta mu molela krasna rogova. Delila sta se na brezšteviline roglje, sto jih je utegnilo biti.

Ko je dogovoril, se začuje zopet prav tik dubline tisti momljavi glas kakor prej: »Kadar se ob letu tukaj snidemo, si povemo zopet kaj«. — In zveri se razidejo . . .

Starček je vse dobro slišal v hrastu. Odmaši si duplino, in komaj je padla prva rosa, izleze, si otare z njo oči in — glej čudo! — hipoma izpregleda. Iskreno zahvali Boga za dobroto, ki mu jo je dodelil, ter jo mahne naravnost v tisto deželo, kjer je usihalo dragoceno drevo. Glavno mesto, kjer je prebival kralj, je bilo vse prepreženo s črnim suknom. Ljudje se niso veselili; žalovali so s kraljem vred. Starček se ustavi v krčmi. Tu zve, zakaj da je mesto prepreženo s črnim suknom, zakaj da se ljudje ne veše, nego žalujejo s svojim kraljem.

»Drevo usiha, ki stoji na kraljevem vrtu in ki rodi zlato sadje; zato je mesto prepreženo s črnim suknom, zato se ljudje ne veše, nego žalujejo s svojim kraljem. Velike darove obeta kralj vsakomur, kdor ozdravi drevo«, pripoveduje krčmar.

»Priatelj, bodite tako dobri in peljite me v grad, pomogel bom drevesu, da ozeleni, da se spomladi razcvete, poleti pa obrodi sad«, ga prosi starček.

»Skoro ti ne verjamem, da bi bil tako pameten. Drugačni mojstri so bili tukaj, pa niso tega dognali, osramočeni so odhajali. Ne bodi predrzen in ne hodi tja. Kralj je že razsrjen. Mene in tebe bi dal ob glavo«, mu brani krčmar.

»Če nečeš, pojdem pa sam, silil te ne bom«, reče starček trdovratno ter krene v grad. Tudi tam je bilo vse prepreženo s črnim suknom. Dvorniki so le šepetaje govorili, boječ se, da ne bi motili splošne žalosti. —

Težko je prišel h kralju; silno se začudi vladar prebrisanemu starčku. »V imenu božjem! Če torej hočeš, pa koplji! Poslom naročim, da naj ti pomagajo, videl bom, kako se obneseš!«

Pa odvedo starčka na vrt k drevesu, ki je rodilo zlato sadje, zdaj pa je usihalo. Dado mu lopato in motiko in še sami mu pomagajo kopati. Ko prikopljejo do korenin, zagledajo velikega črva. Ali to ni bil navaden črv, bila je ostudna pošast. Starček mu mahoma razčesne glavo, potem pa zopet zasujejo korenine z mehko prstjo, in hipoma je drevo ozelenelo. Povesod so

snemali črno sukno, razobešali pa rdeče. Trobentači so hodili po mestu ter oznanjali ljudstvu novico, da je zopet oživel drevo, ki rodi zlato sadje. Kralj je bogato obdaril starčka. Ta pa ni obdržal ničesar; vse je razdal ubožcem, da bi molili zanj; niti krčmarja ni pozabil, dasi ga prej ni hotel odvesti h kralju.

Od tod se napoti v deželo, kjer je usahnila voda v kraljevem vodnjaku. Kmalu je bil tam. Zopet se ustavi kraj mesta v krčmi. Glavno mesto, kjer je

stanoval kralj, je bilo prepreženo s črnim suknom; ljudje se niso veselili, nego žalovali so s kraljem vred. Krčmar mu pove, zakaj da je mesto prepreženo s črnim suknom in zakaj da se ljudje ne vesele, nego žalujejo s svojim kraljem.

»Vodnjak v kraljevem gradu ne daje vode; usahnil je studenec njegov, in zato je mesto prepreženo s črnim suknom... Kralj ni samo velikih darov obljubil vsakomur, kdor pomore vodnjaku, nego obljubil mu je celo edino hčer, po smrti pa krono.«

»Upam si zopet oživiti studenec; peljite me h kralju, prijatelj!« ga prosi starček.

»Ne verjamem, da bi ga ti priklical iz tal; drugačni mojstri so bili tu, pa ga niso mogli, osramočeni so odhajali. Nikar ne bodi predrzen! Kralj je razsrjen, oba bi utegnil dati ob glavo«, mu brani krčmar.

»Če nečeš, pojdem pa sam, silil te ne bom«, reče starček trdovratno ter odide v grad. Tudi tam je bilo vse prepreženo s črnim suknom. Dvorniki so govorili le šepetaje, boječ se, da bi ne motili splošne žalosti. — Težko je prišel h kralju; silno se začudi vladar preprostemu starčku. »V imenu božjem! Če torej hočeš, le koplji! Poslom naročim, da ti pomagajo. Videl bom, kako se obneseš!«

Starčku dajo motiko in lopato ter ga odvedejo k vodnjaku. Kopali so in kopali, ko pa prikopljejo do studenca, zagledajo veliko žabo, ki je vso vodo popivala iz studenca. Potolčejo jo pa vržejo ven; potem zravnajo zopet odkop, in hipoma privre iz tal čista, studena voda ter napolni vodnjak. Radostno so snemali ljudje črno sukno in razobešali rdeče. Trobentači so hodili po mestu ter oznanjali ljudstvu veselo novico, da je vodnjak zopet poln studene vodice, kateremu je bil usahnil studenec.

Kralj je hotel dati starčku edino hčer kakor je prej obetal; toda starček si je izposil samo toliko denarja, da bo preskrbljen do smrti. »Zakaj bi ji kazil mlado življenje? Star sem že in zadovoljen bom, če mi da tvoja milost, kar mi treba do groba«, je dejal kralju. — In zopet ni pozabil ubožcev. Mnogo dobrega jim je storil. Marsikaj jim je izposil od kralja.

Zgodi se nekoč, da sreča starček Tirolčka, ki je še vedno hodil s koškom ter godrnjal venomer, če so drugi dobivali kak kosec kruha. Komaj je izpoznal starčka. Poprosi ga, naj nikomur ne pravi, da ga je zvodil v gozd. Starček mu je že zdavna iz srca odpustil, pa povedal mu je, kako da je našel srečo.

Bilo je ravno ob letu, odkar je slepi starček prenočeval v hrastovi duplini. Tirolček si misli: »Tudi jaz naj poskusim!« Košek s priberačenim blagom vrže stran — saj ga mu itak ne bo več treba! — In ko je došel v gozd, zleze v votli hrast ter željno pričakuje polnoči. Zopet se razlega čuden šum, zopet se snidejo zveri krog hrasta, kjer so se zbirale vsako leto ob tem času.

»Nu, kaj novega?« zamomlja isti glas tik dupline.

»Kaj novega?... Ozelenelo je zopet tisto drevo, ki je pred letom usihalo. Zdaj rodi znova zlato sadje«, je pripovedoval volk, očak volčjega zaroda.

»In vodnjak, ki mu je lani usahnil studenec, je zopet napolnjen s čisto studeno vodico«, je dodal jelen, najstarejši v vsem gozdu, tisti, čegar glava

je nosila krasno rogovje, deleče se na brezšteviline roglje; to leto je zopet pognal nov izrastek.

»To je izblebetal kdo izmed naših!« zagodrnja jezno medved — »nihče drugi nego jezična lisičica. Kaznujmo jo zato!«

Toda lisica je bila bliskoma na hrastu; kakor dve luči se upro njene oči srepa doli v votlino.

»Ven in ven tista jezična lisičica, venomer moram slišati to; le poglej v hrast, ti stari godrnjač! Saj sediš doli tik luknje«, vikne zasmehljivo lisica.

»Aha«, zavije volk, »nikdar več nas ne izdaš!« — in plane v duplino, izvleče Tirolčka ter mu odgrizne glavo. Medved mu odtrga roke, krokar izkljuje oči, truplo pa natakne jelen na rogovje.

Starček pa je še dolgo živel in ko je umrl, so molili zanj ubožci po vsem kraljevstvu.

V božični noči.

Pisal *Andrej Rapč.*

kromna soba . . . V nji kleči pred božjim razpelom deklica. Solze ji teko po bledem licu. Oko ji je sanjavo uprto kvišku . . . Za njo na tleh se igra deček.

Trpka bol stiska deklici srce.

Svetilka polagoma dogoreva, a dekle ne vidi, ne sliši in ne čuti nič. Zunaj je pa — sveta noč . . .

Sveta noč! Kako trepeče v sijaju zvezd nebo, kako bleste biseri, nastlani po snežni odeji v tisočernih barvah! Kako šepečejo tihe smreke v rahlem vetru v sveto, božjo noč!

Dolgo je molilo dekle pred božjim razpelom. Deček za njo je zatisnil oko v prijeten, otroški sen.

Ozrla se je po njem.

»Le sladko spi ter sanjaj o dobri materi, ki so jo nama odnesli dancs od tod tja na božjo njivo ob cerkvi. O, zakaj je niso pustili tu? O, da bi jo mogla zbuditi! . . .« je šepetalo dekle.

Od preobilnega joka so se ji že posušile solze. Stopila je k oknu ter zrla molče v sveto, božjo noč.

Srce ji je bilo glasno, kot bi s kladivom tolkel po prsih, toda ni se ganila. Kot bi bila kip je strmela v zvezdnato nebo.

Luna je ravno priplavala nad strehami in obsvetila staro lipo, stoječo pred hišo, da se je lesketala v biserih kakor božično drevesce.

Dekle je sklenilo roke in pritisnilo vroče čelo na zamrznjeno steklo.

Dolgo je sanjavo gledala v neizmerne svetove, potem pa je pomirjena stopila k mizi. Deček je mirno spal, ona pa je začela pisati pismo očetu.

»Kaj naj ti pišem, oče? Naj li te obvestim o smrti materini?«

Sklonila je glavo ter se zamislila, nato pa je šepetala sanjavo: »O, bilo je veselo, lepo življenje! Zdi se mi, da so bile to le lepe sanje.

Božični večer je bil kakor danes. Mati je prinesla poprtnike na mizo, jaz sem delala jaslice, Stanko pa je jahal očetovo koleno. In molili smo in se veselili. Žarelo je oko materino v blaženi zadovoljnosti, ki oklepa to noč vsako srce. Oče pa je žalostno klanjal svojo glavo ter tuintam božal zlate kodre Stankove ter sedaj pa sedaj pogledal v kot za mizo na jaslica.

O, ta pogled je bil tako globoko žalosten, tako obupen! Skočila sem k očetu, se oklenila njegovega vratu ter mu poljubljala temno čelo, on pa mi je gledal zamišljeno v obraz, in solza mu je prilezla na lice. Zmajal je z glavo, se otresel in spel kvišku pa mi dejal: »Le veseli se, dete! Nič naj ti ne kali sreče, dokler je to mogoče!«

Zeblo nas je v sobi. Zadnja moka je bila, iz katere so spekli mati poprtnike. Uboštvo je vladalo povsod. Jaz nisem razumela še besed očetovih. »Pojdi k jaslicam, pojdi,« je rekel »ter se veseli, saj danes je božični večer.« Nato je vstal, položil Stanka, ki mu je zaspal v naročaju, v postelj in odšel iz mrzle sobe. Govorila sta nato z materjo. Čula sem njen tihi jok, potem pa so se odprla hišna vrata, in oče je odšel v noč . . .

O, spominjam se! Lepa je bila, tako lepa kot nocoj. In mati so prišli v sobo in so jokali, jaz pa nisem umela njihovega joka, saj sem imala misli samo pri jaslicah. Bila sem otrok . . .«

»Kaj sanjam,« je zopet šepnila. »Pisati moram očetu, pisati.« In vzela je pero ter pričela:

Ljubi oče!

Bodi kjerkoli, to pismo Te mora najti, oče! Našlo Te bo to pismo in Ti govorilo: vrni se, vrni k zapuščenima sirotama.

Oče, se li še spominjaš tistega božičnega dne? O, Tvoj žalostni pogled mi še danes sega v dušo. Umem sedaj, kaj Ti je takrat bilo. Mati so mi pravili. Uboštvo, ki ga več nisi mogel gledati, pa naš neusmiljeni gospodar sta Te gnala od nas, da dobiš kje pomoči. In šel si ravno na božični večer, ko je vsak rad ob svojih, in ni Te bilo več nazaj. Pa saj vem, ni Ti bilo mogoče drugače. Premehko srce si imel, in preveč Ti je segala v dušo Tvojih otrok in materina beda.

Molili smo doma z materjo vsak večer potem za Te. Točili so mati za Tabo solze, a jaz nisem nikdar jokala. Tolažila sem jo in ji rekala: »Mati, ne jokaj, oče še pride, saj ni umrl.« Zapela sem ji potem pesem, in pololažila se je.

A sedaj čuj, oče, kaj Ti moram pisati. Ugasnil je sijaj zvestih materinih oči na veke. Nehalo je utripati njeno bolno srce. Oče, matere ni več! Zaspala je na veke. Pustila je naju z bratom sama — brez Tebe, oče, čuješ, oh, tako sama . . .

O, čutim v tej sveti noči Tvojo bližino, tako je gorka, tako prijetna. Zdi se mi, kakor da moraš potrskati vsak trenutek na vrata, pa pritisniti na očetovsko srce svoja otroka.

In danes je sveta noč. Gledala sem zvezd svetle žarke skozi okno in zdelo se mi je, da zre tisoč oči na naju siroti. In dvoje oči sem vzrla v njih, dvoje materinih oči, ki so zrle tako nebeškomilo, tako sladkomirno na naju. V višavah sem čula sladko glasbo, ki so jo milo prepevali angeli. In vzeli so s sabo moje vzdihne in solze na višave, so pomirili pretresno srce moje, zbudili novo upanje v meni, da Ti, oče, še nama živiš.

Upokojena sem sedaj in pišem Ti brez solz. Stanko mirno spi, a ondi pri sosedu čujem radostne vzklike otrok, stoječih pred božičnim drevescem.

Tudi jaz bi se rada veselila danes z drugimi zemljani, pa ne smem se, ne morem se. Ponesli so včeraj štirje možje mater iz hiše tja na njivo božjo. Le boleost je ostala meni in mojemu bratu.

In ko tako mislim na srečo in radost drugih, oh, oče, odpusti, da tako govorim, takrat bi zakričala od bolesti, ker se drugi smejejo in vesele, ko moje srce poka od žalosti.

Ali je tako prav? Ne, ne oče! Tvoj otrok ni veselja drugim nevoščljivo, ni hudoben. O, tudi jaz sem se že smejala, ko so se v istem trenutju gotovo mnogi drugi solzili.

Bog znaj, ali tudi Ti sedaj misliš na nas, ali se tudi Tebi solzi oko? Ali pa Ti morebiti usmiljeni angel spanja kaže lepše podobe? O, da bi bilo temu tako! To pismo Te najde. Že čutim utrip Tvojega srca.

Sveta noč je danes, blažena je. Pridi, oče, v tej noči pridi! . . .

Odložila je pero ter pristopila k bratu, ki se je prebudil ter še na pol v sanjah vzdihnil: »Lačen sem!« In skočila je k mizi, pa mu dala skorjico kruha — bila je zadnja . . .

»Kje je mama? Ali je še ni? Saj so mi vendar pravili oni možje, ki so jo odnesli, da se zopet zbudi in vrne. Niso mi je pustili poklicati. A ko sem le splezal na tisti oder sredi sobe in se oprijel materinega vratu ter jo klical, so možem lezle solze po licih. Jaz sem pa klical mater, a ni se hotela diti. Spala je trdno, gotovo ji je dobro delo.«

»O, dobro, dobro!« je pritrdila Marija. »Sedaj pa le mirno zaspil! Glej, mati je nama blizu. Njeno oko naju gleda iz nebeških višav. Le priden bodi in zaspil!«

»Ne morem spati, Marija. Zapoj mi ono pesem, ki si jo materi tolikokrat pela, ko je jokala! Tako je lepa. Danes pa si mi pravila, da letajo angeli po zraku in nebu, ker je sveta noč. O, zapoj, zapoj, da te slišijo, kako lepo poješ!«

Poljubila ga je na lice, mu pogladila zlate, kodraste lase in vzdihnila: »Danes ne smem peti, Stanko, danes ne!«

Tako proseče, tako milo jo je pogledal brat, da se ni mogla ustavljati. Sedla je poleg njegove postelje, in tiho ji je zazvenel glas:

»Kako hudo je vendar to,
ko solzno gleda nam oko . . .«

V teh glasih je bilo toliko tihe boli, toliko skrivnih tožbá, ki so na perutih hrepenenja hitele v sveto, božjo noč.

Lepa je bila Marija v tej bolesti . . .

Oko je zažarelo Stanku, ki je vzkliknil: »O, kako si lepa, kadar tako poješ, Marija!«

Vso svojo bol je dahnila v to pesem. Zardelo ji je blede lice. Stanko je mirno zaspal.

Marija je bila vsa izpremenjena. Sanjavo je zrla na spečega brata — zunaj pa je brila okolo voglov burja.

Naslonila se je na posteljo. Počasi jo je objel sen.

Zabrnili so zvonovi . . . Tajno in veselo so zveneli, in tiha molitev, sladka božična pesem je plavala po sobi.

Vedno več glasov . . . In vpletli so se ti glasi v sanje Mariji. Zakaj lahko se je počel poigravati srečen nasmeh na njenih ustnih . . .

Vedno glasneje in glasneje ji udarjajo zvonovi na sluh. Vzdrami se ter vzdihne: »Oh, bil je lep sen!« Pa zopet ji omahne glava na blazino kakor bi hotela dalje sanjati.

Svetilka na mizi je že davno dogorela. Luna je skrivnostno obsevala uborno pohištvo. Smehljajoče je šla čez sanjava obraza spečih sirot. Angel spanja je krilil nad njiju ležiščem . . .

V farni cerkvi so veselo bučale orgle. Ljudstvo je bilo zbrano pri polnočnici.

Za množico pri vratih je klečal mož osivelih las, zatopljen v gorečo molitev, tako da ni videl, kako se pomika že množica iz hrama božjega.

Poleg njega pa je stal gospod iste starosti s solzami v očeh.

»On je«, je šepetal. »Hvala ti, Večni, da si ga poslal zapuščenima otrokoma!«

In zgrudil se je na kolena ter šepetal: »Odpusti, Bog, odpusti! Grešil sem nad njim in njegovimi ljudmi zavoljo svoje trdosrčnosti. Popraviti hočem, kar sem zakrivil . . .«

Mož ob njem se je vzdignil in odšel. Ob vratih že ga je došel, ga prijel za roko in prosil odpuščanja, a nato ga je povabil k sebi na svoj dom, češ, da mu ima mnogo povedati.

In šla sta. Nasproti hiši osirotelih otrok je stala lepa nova hiša, vsa razsvetljena. Vanjo je odvedel gospodar svojega nekdanjega gostača, Marijinega in Stankovega očeta.

»Ne bova se mudila pri nas, takoj pojdeva k sirotoma«, je šepetal gospodar, »samo nekaj malenkosti vzameva s seboj.«

Četrť ure pozneje sta stopila v sobo spečih sirot.

Solze so zalile očeta, ko je videl svoja otroka. Tiho je ihtel gospodar . . .

»Štiri leta, in spet sem tu! Božični večer je kot je bil tedaj, ko sem odšel. In našel sem svoja otroka, a žene moje ni več.

In izkušal sem se vrniti. Ni mi bilo mogoče. Prisluzil sem denarja. Bil mi je vzet. Služil sem znova, toda zbolel sem. Vračam se sedaj, in Bog mi je v to sveto noč poslal angela.«

Sklonil se je k Mariji ter jo lahko poljubil na čelo.

Soba se je razsvetlila. Gospodar je prižgal luči na božičnem drevescu, katerega je prinesel s seboj.

Zbudili sta se speči siroti, in pritiskal ju je na srce srečni oče.

»O, vedela sem, oče, da se vrneš«, je ihtela Marija, a Stanko je ves zavzet gledal sedaj lepo božično drevo, sedaj tujega moža, ki ga je dvignil v svoje naročje.

Veselili so se še dolgo v noč. Gospodar jim je obljubil pomoči. Podaril jim je hišo, v kateri so stanovali, a tudi precejšnjo vsoto denarja jim je dal za prve potrebe.

»Nisem bil še tako srečen kot danes«, je govoril, »saj danes so se mi odprla nebesa, danes se mi je zbudil kes, in to, kar vam storim dobrega, bodi moj prvi korak k popoljšanju.« Objel je nato vse po vrsti in odšel veselega srca.

Pokleknili so nato oče, hčer in sin ter so molili za mater . . .

Pripovedoval je oče o svojih dogodkih. Veselili so se in bili srečni. Zunaj pa so se jasnila in svetila nebesa — vstajala je zora božičnega dne.

POUK IN ZABAVA

Rebus.

Priobčil *Knežan*.

Demant.

Naloga.

Prestavite glasnike v teh-le besedah tako, da dobite druge besede, katerih začetnice vam povedo naslov slovenskega lista: voznik, lov, selo, čin, nič, Noe, peka.

Beseda v sredi od zgoraj nizdolu in od leve proti desni znači naslov slovenskega lista, druge pa: 1.) soglasnik, 2.) moško krstno ime, 3.) del kakega telesa, 5.) domačo žival, 6.) divjo žival.

Rešitev rebusa, demanta in naloge, ki nam jo je treba naznaniti do 20. dne v mesecu, in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Naročnikom in bralcem.

Osnovani smo list, ki je posvečen dragi slovenski mladini, in danes ji pošiljamo njega prvo številko. Gojili smo dolgo časa srčno željo, da bi nam bilo omogočeno, podajati Slovincem in Slovenkam, ki jim še sije zlata mladost, dobrega beriva, katero naj jo uči in razveseljuje.

Lepo je mlado življenje! V domači hiši, kjer čuje nad drago deco ljubeče oko predobrih staršev, v šoli, kjer vzgaja mlada srca učiteljeva beseda, pod milim nebom, ko cvete pomlad, ko sije poletje, ko nas razveseljuje jesen in ko nas objema zimsko veselje — povsod je lepo življenje mladih ljudi! Koder žive in se vesele dobri otroci, tamkaj so srečni njih starši, njih učitelji, njih prijatelji, tamkaj se pomladi starček, tamkaj nam tem iskreneje zagore želje, da bi dobri Bog čim dlje ohranil to neizkaljeno veselje našemu mlademu svetu!

In da tem mladim svojim prijateljem čim bolj povečamo veselje, da jim širimo obzorje, da jih s povestjo učimo in z učenjem razveseljujemo, zato jim hočemo pisati „Zvonček“.

„Zvonček“ bo prinašal raznovrstno gradivo. Že z današnjo številko smo skušali vsaj deloma pokazati, kako in kaj bo pisal. Uredništvu se je posrečilo, da je pridobilo za „Zvonček“ lepo število odličnih slovenskih pisateljic in pisateljev, ki ga bodo z radostnim srcem zalagali z lepimi svojimi pesemcami, povestmi, pravljicami, basnami, zemljepisnimi in zgodovinskimi, prirodoslovnimi in prirodoslovnostvenimi spisi. Uredništvo je tudi poskrbelo, da bo strogo zabavni del vedno zanimiv, da bodo „Zvončkovi“ bralci imeli dovolj prilike, z reševanjem raznih rebusev, ugank, nalog itd. bistrili si duha in si krajšali brezposelne ure. „Zvonček“ bo tudi seznanjal slovensko mladino z drugimi slovanskimi narodi s tem, da bo priobčeval prevode iz lepih slovanskih knjig . . .

Založili smo se tudi z lepimi podobami, ki naj delajo veselje naši mladini. Čim več homo imeli naročnikov, tem lepše bo opremljen „Zvonček“. Podobe so drage, zato je treba našemu upravništvu mnogo denarja. Kar bi nam kdaj ostalo od naročnine, **homo ves čisti ostanek durovati v šolske dobrodelne namene.**

Nečemo preobkldati svojih naročnikov in bralcev s prevelikimi obljubami; zagotavljamo jih samo, da homo storili vse, kolikor je v naši moči, da homo napravljali ljubi slovenski mladini čim več veselja. Želimo od srca, da bi ga imeli toliko, kolikor smo ga imeli mi ob urejanju te prve številke . . .

Mnogi prijatelji slovenske mladine doma in v tujini so nam stali ob snovanju „Zvončka“ z besedo in dejanjem zvesto na strani. Izvršujemo le svojo dolžnost, da jih na tem mestu iskreno zahvaljamo. Gospodje župan ljubljanski **Ivan Hribar**, **Jan Lego** v Pragi in **Ludovik Tomšič** v Zagrebu naj blagovole sprejeti še našo posebno zahvalo. Slovenska mladina jim bo hvaležna za to, kar so storili dobrega „Zvončku“.

To številko smo razposlali na vse strani slovenske domovine. Prosimo vse tiste, ki si bodo naročili list, naj nam to javijo s tem, **da nam pošljejo naročnino.** Kdor pa ne mara prejemat lista, naj nam vrne to številko v istem zavitku z opasko: **Ne sprejemem. Drugo številko homo razposlati samo naročnikom.**

„Zvonček“ bodi slovenski mladini drag tovariš in ljub prijatelj, učitelj in zabavnik! Ne bodi slovenske družine in slovenske šole, ki bi bila brez njega!

Uredništvo in upravništvo.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrta leta 1 K 25 h. Naročnino prejema gosp. **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7. — Izdajatelj in odgovorni urednik je **Engelbert Gangl**, učitelj v Ljubljani, Turjaški trg št. 4.
